

Hospital de Cervelló

Olesa de Bonesvalls

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Hospital de Cervelló. 08795 OLESA DE BONESVALLS

Coordenades:

Latitud: 41.34529
Longitud: 1.8461
UTM Est (X): 403463
UTM Nord (Y): 4577731

Classificació

Número de fitxa: 08146-60
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Gòtic
Segle: XIII
Autor de l'element: Al barri de l'Hospital, al peu de la carretera BV-2411
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Actualment l'edifici es troba en un precari estat de conservació general ja que no es fa cap tipus de manteniment.
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: Decret 1949 n° 164. BIC, R-I-51-5567, Llei 16/1985.
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari: IPAC n° 1245.
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Restringit
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: Bisbat de Barcelona. Carrer del Bisbe, 5. 08002 BARCELONA

Fitxes associades:

Camí Ral

Autor de la fitxa

Cortés Elía, M^a del Agua

Data de registre de la fitxa:

ds., 01/10/2005 - 02:00

Descripció

L'Hospital de Cervelló forma un conjunt tancat per una muralla dins la qual es troba l'edifici de l'Hospital, la torre de l'homenatge, la capella de Santa Maria de l'Anunciata i altres coberts i edificis annexes. És obra de transició del romànic al gòtic, molt reformat als segles XVI i XVII. A partir de la dècada del 1240 a Catalunya s'aplica a gran escala el sistema d'arcs diafragma i teulada a doble vessant, essent els exemples més significatius les Drassanes de Barcelona i l'Hospital de Cervelló. El cos central del conjunt és l'edifici dels malalts, gran casal amb torre d'homenatge o defensa. L'edifici té dues naus rectangulars de cinc trams superposades formant dos pisos, amb quatre arcs diafragma apuntats que suporten un pis el primer i un sostre a doble vessant l'últim. La torre és de base quadrada amb finestres geminades. Al costat hi ha encara els graons d'ascens als cups on s'aportaven els antics delmes. Al costat de la muralla fou fundada per la mitra la població de la Pobla de Cervelló o de l'Hospital de Cervelló, actualment conegut com barri de l'Hospital. Durant el segle XV es van fer reformes als edificis, fent el mur de migjorn i substitució de les antigues teulades per altres més altes a més de posar un blasó en relleu sobre la porta d'entrada que recorda la restauració feta durant l'episcopat del bisbe Joan Dimes Lloris l'any 1590. El 1617 es va fer una nova ampliació, que desfigurà el cos de l'edifici adossant una part nova a tramuntana de l'antiga nau romànica des de la torre de l'homenatge a la façana posterior, a més de transformacions a l'interior. En aquest moment es cobreix la torre de l'homenatge amb teulada a quatre vents, es fan els finestrals gòtics i les creus de l'església.

Observacions:

Segons la crònica de Bernat Desclot (DESCLOT, 1982), l'hospital hostatjà l'any 1285 el rei Pere II el Gran quan es dirigia de Barcelona a Tarragona per embarcar en direcció a Mallorca per castigar al seu germà Jaume II. El rei sortí malalt de l'Hospital i morí a Vilafranca del Penedès. Segons una llegenda popular que ha passat de pares a fills a la zona, sembla que el rei va morir al mas de la Gavarra on pararia en trobar-se malament, tot i que el notari va certificar la mort a Vilafranca. L'any 1916 encara es conservava el document original del testament de Guillem II de Cervelló que va desaparèixer vers el 1936 (MISSER, 1993). L'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona conserva una còpia del document de l'any 1274 (ACCB, T.P.A. armari 8, núm. 38). L'Hospital forma part d'una explotació agrària propietat del Bisbat de Barcelona, d'unes 750 hectàrees. L'edifici s'utilitza com habitatge de l'hospitaler, càrrec que té per transmissió familiar des del 1682. Està protegit l'edifici, la torre i les muralles pel mateix decret. Està inclòs al catàleg d'elements a protegir del PGOU d'Olesa, 1989.

Història

Amb data 2 de juny de 1262, va fer testament el senyor del castell de Cervelló, Guillem II de Cervelló i de Cervera, en el que ordena que es faci un hospital al terme d'Olesa de Begues, al costat de la via pública en el lloc conegut com el Pèlag d'Olesa, on les aigües quedaven estancades al llit de la riera. Havia de tenir la missió d'atendre i curar als pobres, pelegrins, predicadors i passatgers. Al mateix testament fa donació a l'hospital del lloc d'Olesa amb tot el seu territori. Tot i aquest destí inicial de fer les funcions d'hospital de malalts, la funció que va fer durant la seva història va ser com a lloc d'hostatge i almoina de pobres,

vianants i pelegrins fonamentalment. A partir del segle XV augmenta el nombre de capellans que s'hostatgen i es construeix la cambra dels capellans. Al llibre de visites pastorals de l'església d'Olesa de Bonesvalls del 1312 (ADB) s'assenyala que el nombre de persones que passaven per l'Hospital era molt elevat, unes 400 al mes, cosa que va provocar que es construís un conjunt de cases al seu entorn per tal d'allotjar al personal que hi treballava. El lloc va créixer tot i la pesta del 1348 i d'altres epidèmies. El fogatge de 1358 dóna 58 focs a la zona; el 1365 baixa a 60, i el 1378 es redueix a 45 focs. Les obres per construir l'edifici començarien al moment de la donació, l'any 1262; entre 1270 i 1274 l'edifici d'estil gòtic estaria completament acabat, així com part de la capella, de la torre i la muralla. Es diu que assistiren als actes d'inauguració fra Ramon de Penyafort, el rei Jaume I, el senyor de la baronia de Cervelló i fundador, Guillem II. Al segle XVI es van fer importants obres, pujant l'alçada, refent l'embigat i la teulada. Així, es van fer unes golfes que van tallar les sales per fer uns compartiments per albergs específics. El 1590 el bisbe Juan Dimes Lloris va fer posar un escut sobre la porta de l'Hospital amb una llegenda: "Aquest Hospital fundat en altres temps per Guillem de Cervelló, el bisbe Juan Dimes Loris ara l'ha restaurat", sembla ser que perquè quedés clar que l'edifici era propietat del bisbat. En quan a la jurisdicció de l'Hospital, en morir Guerau VII de Cervelló sense successió, després del 1309, se suposa que la jurisdicció passà a la corona, i l'administració, que abans depenia del prior del monestir de Sant Pau del Camp de Barcelona, el 1328 la portava el bisbe de Barcelona. El 1381 el rei Pere III ven tota la jurisdicció civil i criminal al bisbe de Barcelona, Pere de Planelles, actuant des de llavors aquest com a senyor del territori d'Olesa. El declivi de l'Hospital es va iniciar en modificar les vies de comunicació principals a partir de finals del segle XVIII, passant l'antiga via romana a esdevenir un camí de bast i disminuint considerablement el nombre de pelegrins. L'obertura del nou camí Ral pel coll de l'Ordal, a la fi del segle XVIII, i la pèrdua d'una gran part de les rendes a causa de la política dels governs liberals, motivaren la fi de la seva funció a mitjan segle XIX. A finals del segle XIX, quan són abolides les jurisdiccions feudals i es desamortitzen els béns de l'església, l'administració fou confiscada a la mitra i adquirida posteriorment de nou per Manuel Girona, que la hi retornà a l'església.

Bibliografia

LLORAC I SANTÍIS, Salvador (1993). Olesa de Bonesvalls. Un paisatge, un passat i un present. Ajuntament d'Olesa de Bonesvalls Ajuntament .
MISSER I VALLÈS, Salvador (1953). Glosses històriques d'Olesa de Bonesvalls Salvador Misser i Vallès. Barcelona Tall. Gràf. J. Prats Bernadàs.
MISSER I VALLÈS, Salvador (1993). Catàleg monumental de l'Arquebisbat de Barcelona Penedès-Garraf (vol. 1). Olesa de Bonesvalls, Parròquia de Sant Joan i Hospital de Cervelló. Barcelona Arxiu Diocesà de Barcelona 1993.
MONTE, M.A. (1987). Inventari de Patrimoni Arquitectònic. Generalitat de Catalunya. Fitxa nº 1245.
AA.VV. (1992). Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 6: Alt Penedès. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

